

Univers Pedagogic

20 (950),
15 mai 2025

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

PROGRESE ÎN CERCETARE ȘI INOVARE PREZENTATE DE R. MOLDOVA LA BRUXELLES

Republica Moldova își consolidează parcursul european printr-o participare activă și bine argumentată la exercițiul de evaluare a gradului de pregătire în domeniul cercetării și inovării, desfășurat pe 12 mai 2025, în incinta sediului Albert Borschette din Bruxelles, la reuniunea bilaterală dedicată screeningului pentru Capitolul 25 – „Știință și cercetare”, în cadrul procesului de aderare la Uniunea Europeană. Evenimentul s-a desfășurat sub egida Clusterului 3 – „Competitivitate și creștere incluzivă” și a reunit reprezentanți ai Comisiei Europene și ai Guvernului Republicii Moldova.

Lucrările au fost deschise de Michael Rupp, președintele sesiunii de screening și coordonatorul procesului de aderare din cadrul Directoratului General pentru Vecinătate și Negocieri de Extindere (DG ENEST). De asemenea, au luat cuvântul Anna Haglund-Morrissey, șefa adjunctă a Directoratului General pentru Cercetare și Inovare (DG RTD), și Rodica Crudu, secretar de stat în cadrul Ministerului Educației și Cercetării, care a condus delegația Republicii Moldova.

În cadrul sesiunii, delegații moldoveni au susținut șase pre-

zentări grupate în trei blocuri tematice, punând accent pe evoluțiile recente în domeniul cercetării și inovării: alinierea la Spațiul European de Cercetare (ERA), participarea activă la programul „Orizont Europa”, reformele privind infrastructura de cercetare, promovarea științei deschise, consolidarea integrității academice și dezvoltarea ecosistemului de inovare. Discuțiile au vizat, în principal, gradul de compatibilitate a legislației naționale cu acquis-ul comunitar, capacitatea instituțională de implementare a reformelor asumate, dar și direcțiile strategice pentru consolidarea durabilă a sistemului de cercetare și inovare. A fost evidențiat și angajamentul Republicii Moldova de a preveni practicile neetice și de a promova excelența științifică.

Reuniunea de la Bruxelles a fost precedată de sesiuni de simulare organizate de Ministerul Educației și Cercetării în perioada 5-6 mai a.c., menite să pregătească în mod riguros echipa de negociere și să asigure coerența mesajului național în cadrul dialogului cu experți europeni. Capitolul 25 are o valoare simbolică și strategică în același timp: știința și cercetarea nu sunt doar domenii tehnice, ci și fundamente ale unei societăți moderne, bazate pe cunoaștere, integritate și inovație. Prin această participare solid fundamentată, Republica Moldova transmite un semnal clar că este pregătită să contribuie la Spațiul European al Cercetării și să-și asume responsabil rolul de viitor stat membru al Uniunii Europene.

Școlile decid când încheie anul de studii: pe 30 sau 31 mai 2025

Ministerul Educației și Cercetării oferă instituțiilor de învățământ general libertatea de a stabili, în mod autonom, data desfășurării festivității de încheiere a anului școlar 2024-2025. În baza unei decizii recente, școlile pot opta pentru organizarea evenimentului fie pe 30 mai, fie pe 31 mai a.c.

urmărește o organizare eficientă și adaptată contextului local.

Ministerul optează pentru o guvernare educațională flexibilă, responsabilă și participativă, în care deciziile importante sunt luate în strânsă colaborare cu actorii implicați în procesul educațional. Această măsură vine să răspundă nevoii de adaptabilitate a instituțiilor școlare în raport cu specificul fiecărei comunități și marchează încă un pas în direcția descentralizării deciziilor în sistemul educațional.

46 de școli din R. Moldova vor fi modernizate energetic

Peste 46.000 de elevi și profesori din întreaga țară vor învăța și vor activa în condiții semnificativ îmbunătățite, grație unui proiect ambițios de renovare și eficientizare energetică a instituțiilor de învățământ. Inițiativa este lansată în cadrul Proiectului „Tranziția durabilă către eficiența energetică în Moldova (STEEM)”, finanțat de Grupul Banca Mondială, printr-un pachet de 54,5 milioane de dolari SUA.

Evenimentul de lansare, desfășurat la Chișinău, a adus la aceeași masă autorități guvernamentale, reprezentanți ai unităților de învățământ beneficiare și parteneri de dezvoltare, pentru a discuta pașii de urmat în vederea implementării proiectului. Ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun, a declarat că modernizarea școlilor este un pas esențial pentru asigurarea unui

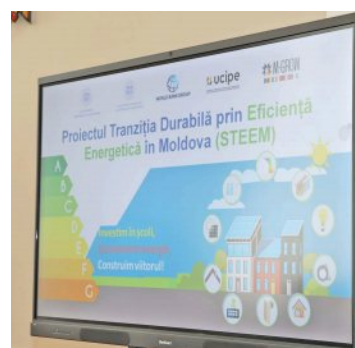

sistem educațional durabil și de calitate: „Acest efort investițional în infrastructura școlară transmite un mesaj clar: ne pasă de viitorul copiilor și de calitatea procesului educațional.”

Ministrul Energiei, Dorin Junghietu, a menționat că se preconizează o reducere semnificativă a consumului energetic în clădirile reabilitate, estimările indicând o scădere de peste 50%. Potrivit Ingunei Dobroja, directoarea de Țară a Grupului Banca Mondială, proiectul STEEM des-

chide calea pentru alte intervenții similare în domeniul eficienței energetice și contribuie direct la combaterea sărăciei energetice și la protecția mediului.

Lucrările planificate includ izolarea termică a pereților și acoperișurilor, schimbarea tâmplăriei, modernizarea sistemelor de încălzire și iluminat, precum și integrarea unor surse de energie regenerabilă, cum ar fi pompele de căldură și panourile solare. Detaliile tehnice au fost prezentate de Ruslan Surugiu, directo-

rul Unității Consolidate pentru Implementarea și Monitorizarea

Proiectelor în domeniul Energeticii (UCIPE).

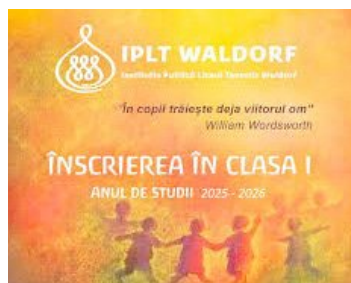
Acest proiect va fi realizat de Guvernul Republicii Moldova, prin Ministerul Energiei și UCIPE, cu suportul Fondului Fiduciar Multidonator (MDTF) „Moldova – Dezvoltare, Reziliență și Oportunități pentru Bunăstare (M-GROW), gestionat de Grupul Banca Mondială. Printre partenerii fondatori ai M-GROW se numără Irlanda, Norvegia și Regatul Unit.

Prima etapă de înscriere a copiilor în clasa I s-a încheiat

Peste 9 mii de cereri au fost depuse în capitală în vederea înscrierii copiilor în clasa I. Astfel, s-a încheiat prima etapă de recepționare a dosarelor, care s-a desfășurat în perioada 3 martie - 30 aprilie curent. În acest an, în școlile din Chișinău sunt disponibile 9590 de locuri pentru înmatricularea copiilor în clasa I, iar cele 9098 de cereri prezentate în prima etapă acoperă 94,86 la sută din numărul planificat pentru înscriere.

„Pentru etapa I, vor fi înmatriculați copii care au împlinit vârsta de șapte ani până la 1 septembrie și sunt din districtul acelei instituții la care a fost depusă cererea. Ceilalți copii, care nu întrunesc aceste criterii, vor fi transferati pentru etapa a doua”, a declarat Andrei Pavaloi, șeful adjunct al Direcției Gene-

rale Educație, Tineret și Sport a capitalei.

Săptămâna trecută au avut loc probele de aptitudini pentru clasele cu profil, iar în intervalul 5-14 mai a.c. părinții au avut oportunitatea să prezinte dosarul cu actele necesare în instituțiile pentru care au depus cereri. Cea de-a II-a etapă de înscriere în clasa I va avea loc în perioada 19-30 mai, de această dată fiind vizati acei copii pentru care nu s-au depus cereri în prima etapă, precum și cei care vor împlini vârsta de 7 ani în perioada 1 septembrie - 31 decembrie 2025, dar și copii din alte districte școlare.

Ajutoare pentru elevi din familii defavorizate din Chișinău

Primăria Chișinău continuă și în acest an să sprijine elevii din familiile defavorizate din capitală, oferindu-le ajutoare materiale necesare pentru pregătirea anului școlar 2025/2026. Măsura face parte dintr-un program dedicat asigurării unui start echitabil pentru toți elevii, indiferent de contextul socioeconomic.

În conformitate cu reglementările autorităților locale, directorii instituțiilor de învățământ vor informa părinții despre posibilitatea accesării acestui sprijin material. Listele cu beneficiarii ajutoarelor, care vor include elevi din clasele II-IX și XI-XII, vor fi colectate și aprobate de școli până pe 4 iunie a.c., iar ulterior transmise Direcției management instituțional. În acest context, va fi necesară anexarea copiilor actelor de identitate ale directorilor și profesorilor, pentru verificarea și validarea datelor.

Pentru elevii din clasele I, V și X, care provin din instituții fără ciclul primar sau din alte școli primare din municipiu, listele vor fi trimise în luna septembrie curent. Părinții sau tutorii legali ai elevilor vor depune actele necesare pentru a beneficia de ajutoarele materiale direct la școala unde sunt înmatriculați copiii.

Cadrele didactice vor asigura informarea corespunzătoare a părinților despre documentele necesare. În anul școlar 2024/2025, aproximativ 8.000 de elevi din familii defavorizate din Chișinău au primit ajutor financiar a câte 700 de lei, contribuindu-se astfel la o pregătire mai ușoară și mai echitabilă pentru începutul anului școlar.

AFD: Vor fi reabilitate energetic mai multe instituții de învățământ superior

Un acord de facilitare de credit, semnat între Republica Moldova și Agenția Franceză pentru Dezvoltare (AFD), va permite reabilitarea energetică a unor clădiri publice, aparținând instituțiilor de învățământ superior. Lucrările vor fi realizate în cadrul proiectului „Inițiativa pentru dezvoltarea infrastructurii publice durabile prin renovări de eficiență energetică (INSPIREE)”, ceea ce va contribui la reducerea consumului de energie, diminuarea emisiilor de gaze cu efect de seră și îmbunătățirea calității serviciilor publice.

Impactul estimat al proiectului prevede beneficii directe pentru circa 200 de mii de cetățeni. INSPIREE este o inițiativă de referință, care reflectă direcția strategică a țării noastre de a construi o infrastructură publică modernă, eficientă energetic și aliniată standardelor europene. De remarcat că acordul de facilitare de credit conține prevederi ce

ar avea un impact pozitiv asupra economiei și mediului înconjurător, contribuind la economisirea a 60 la sută din energia consumată în clădirile vizate și diminuând cu 4.200 tone pe an emisiile de dioxid de carbon.

Astfel, pentru implementarea proiectului, AFD va acorda Republicii Moldova un împrumut de 30 de milioane de euro, maturitatea creditului fiind de 15 ani,

iar perioada de grație – de 6 ani. În plus, Republica Federală Germania, prin intermediul Băncii de Dezvoltare (KfW), va acorda în acest scop un grant de 38,7 milioane de euro. La rândul său, R. Moldova va contribui în vederea implementării proiectului cu 4,3 milioane de euro, pentru cheltuieli neprevăzute și de management.

La Țaul s-a desfășurat Târgul oportunităților educaționale

Târgul oportunităților educaționale, organizat la Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul, a fost vizitat de aproximativ 250 de tineri, interesați de un traseu profesional de succes. În acest scop, ei au participat la ateliere demonstrative, concursuri și diverse activități interactive.

În cadrul activităților, mai mulți experți, reprezentanți ai instituțiilor educaționale din diferite orașe, au prezentat tinerilor din nordul țării oportunitățile de carieră de care ei pot beneficia într-un viitor apropiat. La rân-

dul său, Galina Zavorotnii, șefa Direcției Ocuparea Forței de Muncă Drochia, a promovat la Târgul educațional servicii de ghidare în carieră.

Este de menționat că participanții la eveniment au

explorat și o platformă electronică, prin intermediul căreia tinerii își pot forma propriul profil vocațional, în vederea identificării unor profesii sau opțiuni educaționale care li se potrivesc. Târgul oportunităților educaționale a fost organizat în cadrul proiectului „Creșterea rezilienței prin angajare și coeziune socială”, implementat de Helvetas, HEKS - EPER Moldova și NRC, cu suportul financiar al Guvernului Elveției.

Rodica Bobeica: Educația este un teren fertil pentru inovație și contribuții valoroase într-o lume tot mai digitalizată

Rodica Bobeica este un specialist dedicat și pasionat, cu o experiență de peste 23 de ani în învățământ. În prezent, este singurul profesor de informatică din cadrul IPLT „Ștefan cel Mare” din Chișinău, unde predă și matematică, fiind totodată și diriginta clasei a VIII-a. De-a lungul carierei, a demonstrat o dedicare deosebită în formarea tinerelor generații, fiind un model de inovație și profesionalism în educație. Recent, a devenit câștigătoarea Concursului Național „Profesorul – Ambasador Digital”, premiu acordat pentru integrarea tehnologiilor digitale și a abordării STEAM în procesul educațional.

Formator național și mentor al elevilor performanți, doamna R. Bobeica este un exemplu clar că școala poate fi un spațiu modern, viu și relevant, unde inovația este la ordinea zilei. În acest interviu, ne va împărtăși parcursul său, viziunea asupra educației și motivația de a rămâne în învățământ, dar și planurile sale ambițioase în calitate de Ambasador Digital.

– Ce semnifică pentru Dvs. obținerea titlului de Profesor-Ambasador Digital?

– Acest premiu pentru mine reprezintă o confirmare profesională și o validare a faptului că munca, dedicarea și inovația în educație contează. Este o recunoaștere a muncii depuse, dar totodată și o responsabilitate suplimentară de a promova utilizarea eficientă și inovatoare a instrumentelor digitale în educație, de a împărtăși bunele practici și de a inspira alți colegi. Mă simt parte a unei comunități care inovează, inspiră și aduce tehnologia mai aproape de elevi. Sunt entuziasmată să fiu parte din această comunitate și să contribuie, cu tot ce pot, la o educație mai accesibilă, mai captivantă și mai relevantă pentru viitor.

– Cum arată o zi obișnuită pentru dumneavoastră, fiind și unicul profesor de informatică din liceu?

– Ziua mea începe devreme, cu revizuirea planificărilor și a materialelor didactice. Predau toate orele de informatică din școală, de la clasele gimnaziale până la cele liceale, iar programul este intens. În pauze, ofer suport elevilor din clasa la care sunt dirigintă. După lecții, în cadrul orelor de consiliere lucrez cu elevii la proiecte sau ne pregătim pentru concursuri. În paralel, colaborez constant cu colegii pentru a crea proiecte transdisciplinare sau pentru a-i sprijini în vederea utilizării resurselor digitale. Organizăm sesiuni de formare internă, schimbăm idei, împărtășim bune practici și planificăm împreună activități tematice. Pe scurt, fiecare zi este plină de diverse activități.

– Ce v-a determinat să rămâneți în învățământ, deși aveți abilități solide în domeniul IT, care ar fi putut fi valorificate și în mediul privat?

– Alegerea mea de a deveni profesor a fost o continuare firească a unui vis din copilărie, alimentat de exemplul mamei mele, care era și ea profesoară. Am crescut înconju-

rată de cărți și am admirat mereu pasiunea ei pentru educație. Acum, când trăiesc acest vis, înțeleg puterea extraordinară a unui copil care a fost inspirat. Am ales să rămân în învățământ pentru că simt că aceasta este vocația mea. A fi profesor nu înseamnă doar să transmiți informații, ci și să inspiri, să modelezi caractere și să construiești încredere în potențialul fiecărui elev.

Desigur, domeniul IT oferă multe oportunități în sectorul privat, dar în școală am găsit un sens mai profund: aici pot vedea direct cum munca mea schimbă vieți. Mă motivează cel mai mult când descopăr talentul unui elev care nu are încă încredere în el, dar înfloresce odată ce este încurajat și susținut. Sunt momente magice acelea când văd cum prinde curaj, când ochii i se luminează de bucuria reușitei. Atunci simt că sunt exact acolo unde trebuie să fiu. Educația este un teren fertil pentru inovație și pentru contribuții valoroase, mai ales într-o lume tot mai digitalizată. În plus, învățământul de azi, cu toate provocările lui, oferă ocazia de a inova constant, mai ales în domeniul IT.

– În calitate de dirigintă, ce metode aplicați pentru a construi o relație de încredere și susținere cu elevii clasei a VIII-a?

– Pun un accent deosebit pe construirea unei relații bazate pe respect și încredere. Aplic o comunicare deschisă și empatică, încerc să înțeleg nevoile și preocupările elevilor. Organizez activități care promovează colaborarea și spiritul de echipă, oferindu-le suport atunci când au nevoie. De asemenea, comunic deschis și constant cu părinții elevilor. Părinții sunt implicați în viața clasei și formează alături de mine o echipă în sprijinul dezvoltării copiilor. Împreună reușim să construim un mediu în care copiii se simt înțeleși, sprijiniți și încurajați să devină cea mai bună versiune a lor.

– Elevii dumneavoastră obțin frecvent locuri de frunte la concursurile municipale și de sector. Ne puteți povesti mai multe despre aceste realizări?

– Da, sunt extrem de mândră de rezultatele lor. Ei au demonstrat consecvență, creativitate și dorință de

autodepășire în diverse competiții, de la Olimpiade de informatică până la concursuri interdisciplinare. De exemplu, Andreea Șandrea, elevă în clasa a IX-a, a obținut o mențiune la Olimpiada republicană de informatică, locul I la concursul de programare „Game of Code”, locul II la etapa națională a concursului „Tekwill Junior Ambassadors”, categoria „Programarea Algoritmilor în C/C++”. Vara trecută ne-a reprezentat țara la Olimpiada Europeană de Informatică pentru Juniori și la Olimpiada de programare pentru fete. În 2023, la etapa națională a concursului „Tekwill Junior Ambassadors”, categoria „Design grafic”, elevii Marinela Scutaru și Dumitru Postolache au obținut locul II. Anul acesta Marinela a aplicat la un concurs internațional unde Logoul său va reprezenta competiția ce va avea loc în 2025, pe circuitul „R. Paletti” din Varano de Melegari, Italia. În 2023, la etapa națională a concursului „Tekwill Junior Ambassadors”, categoria „Proiectare și Dezvoltare Web”, elevii Dumitru Postolache și Mihai Rotaru s-au învâdicat de mențiuni.

În plus, elevii mei au participat la numeroase competiții municipale extrașcolare, fiind premiați la următoarele concursuri: de eseuri „Fii sigur online!”, de filmulețe „Patrimoniul din cartier, surprins prin obiectivul gadgetului tău”, „Cosița de versuri și culori”, unde au explorat creativitatea și spiritul civic prin tehnologie. În spatele fiecărui premiu e multă muncă și pasiune. Le ofer elevilor ghidare individuală, resurse suplimentare și îi încurajez să creadă în potențialul lor.

– Cum credeți, s-a schimbat percepția elevilor despre informatică? Este această disciplină tot mai atractivă pentru ei?

– Categoric, da. Cu fiecare proiect creativ, informatica devine mai relevantă pentru ei. De la programare de jocuri, la editare video sau AI, ei văd aplicabilitatea concretă și devin mai motivați. Încep să o perceapă nu doar ca pe o materie, ci ca pe o posibilă vocație. În activitatea mea, promovez convingerea că informatica este pentru toți – nu doar pentru cei pasionați de algoritmi, ci și pentru cei care preferă să creeze, să spună povești vizuale sau să dezvolte idei inovatoare. Fie că e vorba de programare, design grafic, proiectare web, video storytelling sau robotică, fiecare elev își poate găsi locul și pasiunea în acest domeniu. Iar rezultatele lor nu se rezumă doar la diplome – sunt dovezi ale faptului că, atunci când un elev este susținut și încurajat, poate străluci.

– Sunteți evaluator național la Bacalaureat și membru al juriului la Olimpiade. Cum vă pregătiți elevii pentru performanță?

– Pregătirea elevilor pentru performanță implică o înțelegere profundă a criteriilor de evaluare și a formatului probelor. Ne concentrăm pe consolidarea cunoștințelor teoretice, dezvoltarea abilităților practice de rezolvare a problemelor și gestionarea timpului. De asemenea, îi învăț să rezolve probleme, dar și să controleze emoțiile. Participarea la concursuri este treptată: începem cu cele locale și urcăm, pas cu pas, cât mai sus, spre performanță.

– Vă rog să oferiți niște sugestii de transdisciplinaritate pentru colegii de la alte materii.

– Pentru a crea lecții mai interesante și utile, este important să existe o colaborare între discipline și să dezvoltăm proiecte comune. Aceste activități ajută elevii să sesizeze legătura dintre cunoștințele din diferite domenii și să le aplice în mod practic. Iată câteva exemple simple și eficiente: la disciplina matematică, învățăceii pot crea aplicații sau jocuri simple care rezolvă calcule matematice, grafice sau probleme logice. Astfel, ei învață cum se aplică matematica în programare și viața reală.

La istorie se pot realiza secvențe video storytelling sau prezentări digitale (PowerPoint, Canva) despre evenimente, personalități sau epoci. Elevii cercetează, scriu texte, aleg imagini și creează materiale atractive pentru colegii lor. La biologie poate fi aplicat designul grafic, prin realizarea de postere, broșuri sau infografice digitale despre funcționarea organismului uman, a plantelor, a animalelor sau despre protecția mediului. Aceste materiale pot fi afișate în școală sau publicate online. Toate aceste colaborări dezvoltă nu doar cunoștințe de ordin teoretic, ci și competențe precum gândirea critică, creativitatea, lucrul în echipă și utilizarea tehnologiei. Mai mult, elevii devin mai motivați și implicați, deoarece simt că învățarea are un scop real și legătură cu lumea din jur.

– Ce impact a avut participarea la proiecte precum „Clasa Viitoru-

lui” sau „Tekwill în fiecare școală” asupra comunității educaționale din Liceul în cadrul căruia activați?

– A avut un impact profund și transformator. S-au deschis noi orizonturi pentru elevi și profesori depotrivă. La Liceul nostru, au fost introduse discipline opționale moderne și relevante precum: Design grafic, Proiectare și Dezvoltare Web, Antreprenariat, Video Storytelling, Inteligența Emoțională – cursuri care dezvoltă nu doar competențe tehnice, ci și abilități esențiale pentru viață și carieră.

Elevii au fost extrem de receptivi, iar interesul lor s-a reflectat prin participarea activă la ore și prin realizarea unor proiecte creative. Un moment deosebit de important a fost participarea școlarilor la concursuri naționale, unde au fost evaluați de experți din industrie, ceea ce le-a oferit o experiență autentică și validare externă a muncii lor. Faptul că au fost apreciați de profesioniști din domeniul IT și design le-a crescut încrederea în sine și motivația de a continua pe acest drum. Pentru profesori, aceste proiecte au însemnat acces la formare profesională de calitate, schimb de bune practici și sprijin în ceea ce ține de integrarea tehnologiei în procesul educațional.

– Ce sfaturi aveți pentru tinerii care doresc să revină în școală ca profesori de informatică?

– Le-aș recomanda să-și urmeze cu încredere această alegere, dacă simt că pot aduce valoare în educație. Informatica este un domeniu tot mai important pentru formarea tinerilor, iar școala are nevoie de profesori care pot face legătura între teorie, practică și lumea reală. E esențial să rămână deschiși la învățare continuă, să integreze noile tehnologii în procesul didactic și să creeze un mediu prietenos, în care elevii să învețe cu plăcere. Provocările nu vor lipsi, mai ales la început, dar satisfacția de a vedea progresul discipolilor compensează orice dificultate. Este important să fie implicați, răbdători, să inoveze și, mai ales, să creadă în impactul pe care îl pot avea. Fiecare oră poate deveni un pas spre formarea unor persoane bine pregătite și încrezătoare în viitorul lor.

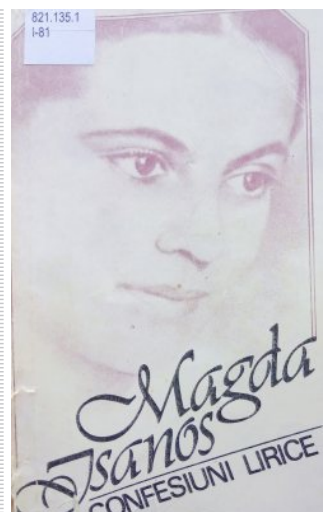
– Ce inițiative vă propuneți pentru realizare în calitate de ambasador digital?

– Vreau să dezvolt proiecte de colaborare între școli, care să încurajeze schimbul de bune practici în vederea utilizării eficiente a tehnologiilor educaționale. Vreau să aduc mai aproape de elevi domeniul IT, prin parteneriate cu companii din industrie sau prin organizarea de evenimente dedicate tehnologiei informaționale, direct în mediul școlar. Scopul meu este să contribuie la formarea unui mediu educațional modern, dinamic și adaptat nevoilor reale ale elevilor din secolul XXI.

**A intervievat
Silvia ȚURCAN**

Magda Isanos – poeta care a iubit viața până la lacrimi

postume sunt „Cântarea munților” (1945) și „Țara luminii” (1946). A avut un destin vitreg (urmările unei poliomielite), la care s-a adăugat o boală incurabilă de inimă. S-a stins din viață la București, pe data de 17 noiembrie 1944.

ca mâine”, ce m-a cutremurat, din care reproduc ultima strofă: „Și-mi pare-așa ciudat că se mai poate / Găsi atâtea vreme pentru ură, / Când viața e de-abia o picătură / Între minutu-acesta care bate / Și celălalt și-mi pare ne-nțeles / Și trist că nu privim la cer mai des, / Că nu culegem flori și nu zâmbim, / Noi, care-așa de repede murim.”

În fiecare poezie se referă la temele primordiale: începutul vieții și sfârșitul ei. Vreau să vă spun, că îmi pare bine că am redescoperit-o pe această scriitoare despre care am știut foarte puțin.

Tamara Munteanu, fostă profesoară, acum pensionară: Și eu am descoperit-o pe Magda Isanos, ce-i drept un pic mai înainte, și mi-a plăcut creația ei. A fost o perioadă când am trecut printr-o etapă a vieții mai dificilă, prin 1988, când am rămas singură și-i ziceam preotului la mărturisire că eu sunt cea mai păcătoasă, că mi-i greu, am zis că nu mai pot, m-am săturat... Dar aceasta e cel mai mare păcat. Însă acumă când am trecut de 70 de ani, zic și eu ca și Magda: Doamne, mai vreau să trăiesc, mai am multe încă de făcut.

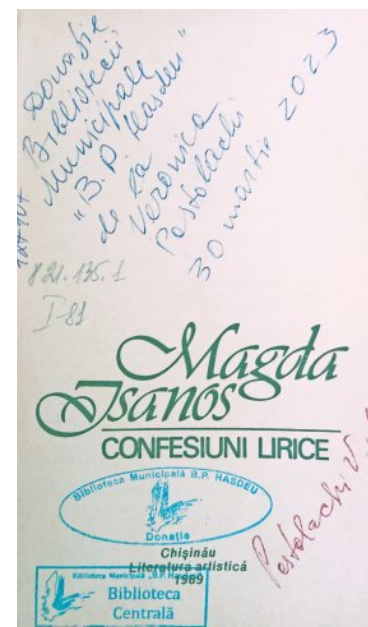
Valeria Dascăl, jurnalistă, scriitoare: Vreau să accentuez că poeta a abordat și teme sociale, a luat apărarea săracilor, a scris despre nedreptățile sociale. La cabinetul ei de avocată întotdeauna era rând. Eu am citit cartea aceasta într-o perioadă foarte complicată a vieții mele, când eram preocupată de aceleași teme: viață și moarte, sensul vieții. Ea dorea să trăiască, ea voia să rămână în amintire cel puțin, să rămână într-o pagină de carte. Până la 28 de ani ea a creat cât alții în 48, poate chiar 58. Eu am citit toate poeziile ei, dar cel mai mult mi-a plăcut „Copilul meu, să nu mă cauți”, înrudită inimii mele, din care reproduc ultimele două strofe: „Din multe semne ai să-nțelegi că-s eu, / Când am să vin lângă patul tău / Și-am să fac aerul răcoros, / Scoborând toate stelele jos. / Ai să cunoști că-i mama după pace / Și după felu-n care totul tace - / Durerea și grija de mâine - / După mirosul de gutui și pâine. / Ai să mă știi și-ai să zâmbești dormind. / Eu, când am să văd soarele răsărind. / De teamă să nu mă fac rouă și să nu

mor, / Am să-mi iau îngerii și-am să zbor.”

Ecaterina Iurcu-Urătu, poetă: Onorată asistență, perioada interbelică a fost pentru noi, cei care am prins și regimul sovietic, o temă tabu. Poezia Magdei Isanos vine cu un eu liric aparte. De ce aparte? La prima vedere, unele poezii par a fi simple, dar au profunzimea gândului și a simțirii. Toate poeziile ei mi-au plăcut, dar aș vrea să dau citirii poeziei „Vis vegetal” (începutul și finalul): „Vreau, suflete, să mă dezbar de tine / Și să trăiesc ca pomii de pe vale, / Cu flori în locul gândurilor tale. / O viață fără rău și fără bine. / Departe-ntr-o pădure de la munte, / Când păsările toate-or face haz, / Să mă trezesc cu soarele pe frunte / Și lacrimile cerului pe-obraz. / ... Atunci mi-oi face ferecate strune / Din ramurile mele și-am să cânt / Doar bucuria fragedă că sunt; / Pădurea-n jurul meu o să s-adune.”

Elena Boțan: Magda Isanos a avut o viață scurtă, dar a trăit-o intens. Acum ne amintim de ea și aceasta e bine, e frumos. A fost o persoană foarte sensibilă, iubea viața și trăia cu mare bucurie. Dorea să le dovedească pe toate într-un timp scurt. Citea și ziua, și uneori noaptea. Soțului ea îi spunea badiie, așa se spune prin părțile Sibiului, de unde era el. Soțul ei a fost pe front. Într-o scrisoare ea îi scrie: „Dragă badiie, noi amândoi trebuie să facem lucruri mari în viață, trecerea noastră prin lume să lase urme strălucitoare pentru că toți vor ști că din marea noastră iubire s-a născut opera literară pe care o prevăd mereu. Trebuie să ținem și să tindem spre realizarea ideii de bine și frumusețe, spre generozitate, că nicio operă nu poate trăi fără ele. Într-adevăr a lăsat urme strălucitoare.”

Parascovia Onciu, directoare Bibliotecii „Transilvania”: Magdei Isanos i-a plăcut foarte mult natura, poate și datorită faptului că părinții ei lucrau la spitalul acesta de la Costiujeni, acum Codru, o suburbie a Chișinăului. Când am început să citesc creația ei, nu prea am înțeles din prima aceste versuri, dar treptat am început să percep mai bine profunzimea lor. Voi face trimitere și eu la o poezie, „Viață, nu mă părăsi!”, „Viață, nu mă părăsi în răsăritul acesta, / Privește fruntea mea de pe acuma aurie. / Și aerul din cauza viitoarelor fructe / E rumen și plin. / Viață, ’ncălzește puțin începutul acesta, / Ascultă numele meu de pe-acuma sonor. / O pasăre zbura-n cea dintâi zi repetându-l, / Și pomii ceilalți atunci mă luă de mână. / - Hai, să-nflorim... / Tu nu mi-ai spus despre toamna frunzelor roșii, / Tu nu mi-ai spus despre moartea

copiilor, / Nici pentru ce trandafirul sălbatec / Râdea-n cimitir...”

Cred că v-ați convins că a fost o discuție animată, palpitantă și emotivă. Deși prefața lui Vasile Badiu la cartea „Magda Isanos. Confesiuni lirice” are și unele accente ideologice, plătind parțial tribut regimului sovietic prin care am trecut cei ce avem mai mult de treizeci de ani, suntem de acord cu concluzia finală: „În peisajul liric basarabean, poezia Magdei Isanos se evidențiază prin mesajul de o caldă umanitate, de o solidaritate cu lumea năpăstuită, de esență națională și de învăluitor lirism feminin, precum și printr-o cizelare artistică de giuvaergiu.” Iar criticul literar bucureștean Nicolae Manolescu a afirmat următoarele cu referință la creația ei: „Unele din cele mai calm-sfâșietoare poezii închinăte morții din întreaga noastră literatură au fost scrise de Magda Isanos.”

E regretabil faptul că cunoscutul critic nu s-a referit și la proza autoarei, la cronicile, eseurile, povestirile incluse în volumul citat. Doar amintește de o dramă scrisă în colaborare cu soțul ei, Eusebiu Camilar, intitulată „Focurile” și care descrie războaiele țărănești de la 1784, avându-l protagonist pe legendarul erou Horia. În volumul citat această dramă însă lipsește. Pentru mine, ca și pentru mulți alții, a fost o descoperire să citesc proza ei, cronicile și eseurile ei incitante, dar și bucăți de proză care denotă că putea deveni și o scriitoare de forță, dacă destinul ar fi fost mai blând cu ea. Putem zice, vorba cântecului, că Magdei Isanos „Până la lacrimi i-a fost dragă viața...” și a trăit-o din plin, cu intensitate maximă, lăsându-ne moștenire o operă incompletă, dar vivace, ce va dăinui mereu. Ca un fir roșu prin toată creația ei trece dragostea de natură, asemenea unui firicel de iarbă sau unei flori ce răsare prin asfalt sau pe o stâncă, cum e și cazul florii de colț.

Iată ce a zis despre dragostea de natură cercetătorul Ion Rotaru în „O istorie a literaturii române”: „După Eminescu, în poezie Magda Isanos ne apare acum ca unul dintre cei mai mari cântăreți ai pădurii...” Putem afirma cu certitudine că Magda Isanos a trăit și a creat într-o continuă ardere devoratoare. Iar presimțirea morții i-a dat unitate și fermitate, grăbind maturizarea artistică.

Andrei VIZIRU

Pe agenda de lucru a Clubului „Lectură generoasă” din cadrul Bibliotecii „Transilvania”, Filială a Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”, care își ține ședințele, de regulă, în ultima zi de joi a lunii, pentru aprilie a fost programată tema „O poetă-n neuitare, Magda Isanos”. Vorba e de o poetă mai puțin cunoscută, așa că o parte din membrii Clubului inițial nu prea au fost de acord cu această alegere, mai ales că în republica noastră, cu excepția antologiilor, a apărut doar o singură carte de-a autoarei, editată în 1989, având titlul „Magda Isanos. Confesiuni lirice”, cu o prefață de Ion Bolduma. La Biblioteca „Transilvania” se află un singur exemplar și acela împrumutat de la Biblioteca Centrală, care are următorul autograf: „Donația Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” de la Veronica Pos-

tolachi”, 30 martie 2023, și semnătura.

Parafrazând zicala că pofta vine mâncând, voi spune în cazul dat că apetitul a venit citind, fapt ce s-a confirmat în cadrul ședinței recente a Clubului „Lectură generoasă”. Majoritatea celor prezenți au redescoperit-o pe această poetă aflând multe lucruri noi, inedite, despre viața și creația ei. Dar să derulăm evenimentul propriu-zis, adică ședința recentă a Clubului, moderată de subsemnatul. Cea care a dat tonul discuțiilor și impresiilor de lectură a fost **Elena Peniu**: Ca să vorbești despre un scriitor în cunoștință de cauză trebuie să-i studiezi creația și biografia. Eu am aflat lucruri noi și interesante, chiar dacă până acum am citit în jur de 30 de poezii de ale ei din unele antologii. Recent am găsit pe internet poezia „Murim...

PNUD: Tinerii interesați de inițiative de coeziune socială pot beneficia de granturi

Un concurs de granturi pentru dezvoltarea inițiativelor de coeziune socială conduse de tineri a fost lansat prin PNUD Moldova. Termenul-limită de depunere a dosarelor este 23 mai a.c. Astfel, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare oferă 10 granturi, în valoare de până la 16.000 de dolari SUA fiecare, destinate în exclusivitate organizațiilor neguvernamentale.

Sunt eligibile ONG-urile ce corespund următoarelor criterii: să fie înregistrate legal ca organizații non-guvernamentale sau ale societății civile în R. Moldova; să fie înregistrate în una dintre următoarele localități: Durlești (mun. Chișinău), Ocnița, Dondușeni, Orhei, Căușeni, Ștefan Vodă, Basarabeasca, Cahul, Taraclia, Comrat (UTA Găgăuzia), sau să fi desfășurat cel puțin 3 intervenții de proiect în aceste localități în

ultimii 3 ani. Detalii suplimentare referitor la subiect se află pe site-ul sc.undp.md/tnddetails2/3050/.

Acest concurs este derulat în cadrul Proiectului „Consolidarea coeziunii sociale în Moldova prin dialog și abilitare comunitară”, ce își propune asigurarea unei păci durabile pe ambele maluri ale râului Nistru, precum și consolidarea rezilienței în societate.

9 mai – Ziua Europei, Ziua Păcii

Ștefan SOFRONOVICI,
scriitor, specialist
la CAIME

9 mai – Ziua Europei se serbează din anul 1950. Momentul fondator al Uniunii Europene de astăzi este istorica *Declarație* făcută de Robert Schuman la 9 mai 1950, în care se propunea ca industriile de oțel și de cărbune ale Germaniei de Vest, Franței și ale altor state să se unească pentru a evita un nou război. În baza acestui document, 9 mai a fost aleasă ca Zi a Europei de către Consiliul European de la Milano din 1985.

Ziua Europei este dedicată păcii, prieteniei și colaborării pașnice între state și popoare, cu beneficii pentru toți împreună și pentru fiecare în parte, pe cât e posibil de realizat la modul practic. Este ceva diferit de „ziua victoriei” pe care o serbează Rusia în mod agresiv, cu demonstrație de forță și intenții de intimidare a lumii libere și democratice. Românii au fost atrași în mod abuziv în al Doilea Război Mondial, atât de către Germania hitleristă, cât și de către Rusia stalinistă. Noi am plătit scump. Am jertfit sute de mii de vieți, ca până la urmă să fim nedreptățiți, prădați, despărțiți, învinuiți și huliți. Tâlharii de popoare aruncau cuvinte urâte și disprețuitoare la adresa noastră și noi eram neputincioși de a le riposta, eram opriți de a spune adevărul. Aceasta a fost și este tactica fiarei imperialiste din răsărit – ascunderea adevărului, profanarea lui și promovarea dezinformării și minciunii!

La Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu” (CAIME) a avut loc o lecție publică despre Ziua Europei ca zi a păcii, a Uniunii Europene și a parcursului european al Republicii Moldova, cel de al doilea stat românesc, precum și a vechimii ideii de alianță/uniune a statelor europene în viziunea înaintașilor poporului român: Ștefan cel Mare, Dimitrie Cantemir, Mihai Eminescu, Constantin Noica ș. a. Mulțumesc colegelor mele Vera Sirbu, Natalia Corghencea și Nadejda Cojocar pentru susținere în realizarea lecției publice de Ziua Europei.

UE este o uniune politică și economică formată pe durată mai multor ani și în prezent este compusă din 27 de state cu o suprafață de 4 233 262 km² și o populație estimată de aproximativ 447 de milioane de locuitori. Uniunea Europeană a dezvoltat o piață unică internă printr-un sistem standardizat de legi care se aplică în toate statele membre. Politicile UE vizează asigurarea liberei circulații a persoanelor, bunurilor, serviciilor și capitalurilor în cadrul pieței interne, adoptarea legislației în domeniul justiției și afacerilor interne, menținerea unor politici comune privind comerțul, agricultura, pescuitul și dezvoltarea regională. Pentru călătoriile în spațiul Schengen, controlul pașapoartelor a fost eliminat. O uniune monetară a fost înființată în 1999, a intrat în vigoare în 2002 și este compusă din 20 de state membre ale UE care utilizează moneda euro. În 2012 UE a primit Premiul Nobel pentru Pace.

Ideea Europei Unite la români

Academicianul Mihai Cimpoi susține în cartea „Europa, sarea Terrei...” că înaintașii noștri, domnitori ai Principatelor Române și oameni de cultură, și-au exprimat de secole ideea de alianță/uniune a statelor europene: „Europa a fost și rămâne continentul idealității albe, visat în culori albastre, cetatea viselor și certitudinilor cu numeroase intrări (pentru toate semințiile). Ea apare, filosofic vorbind, ca un Unu multiplu, ca o unitate sintetică de tip kantian, ca o unitate a diversității culturale, ce săvârșește miracolul unirii culturale într-o Cultură. Am răsoit, cu acest prilej, paginile înaintașilor și am constatat, cu legitimitate și înălțătoare mândrie, că ideea europeană a fost și ideea lor, de la Ștefan cel Mare și Dimitrie Cantemir (în Evul Mediu) până la Eminescu (în secolul al XIX-lea) și Noica (în secolul al XX-lea) această unitate a fost gândită esențial atât sub formă de idee ca atare, cât

trupul României întregite de către imperiul sovietic stalinist în 1940 și în 1944, Basarabia a fost ciopârțită după placul bolșevicilor și în Sud, și în Nord. La Sud cele trei județe istorice, Cahul, Bolgrad și Ismail, care au fost retrocedate Moldovei în anul 1856, în urma Tratatului de la Paris, au fost incluse după cel de al Doilea Război Mondial în componența Ucrainei, unde se află și azi, cu peste 60 km de litoral al Mării Negre. La Nord, Cernăuți, orașul unde a învățat Mihai Eminescu, precum și multe sate românești, au fost de asemenea rupte din trupul Basarabiei și date Ucrainei în cadrul URSS.

Acest jaf sovieticii l-au numit și-l mai numesc „eliberare”. După destrămarea URSS în 1991, Basarabia ciopârțită a devenit „stat independent”, intitulat Republica Moldova. Normal era ca să ne întoarcem în România, de unde

cu cea mai săracă populație din Europa, sărăcie perpetuată până în ziua de astăzi.

După câștigarea alegerilor prezidențiale din 15 noiembrie 2020 de către Maia Sandu și fuga oligarhilor tâlhari din țară, care au furat un miliard de euro, parcursul european al R. Moldova a căpătat un caracter realist. Dar Rusia, dușmanul nostru de moarte, se află în război cu noi pe mai multe fronturi: economic, politic, informațional etc. Rusia vrea cu orice preț să zădărnicească atât reunirea cu România, cât și parcursul nostru european. În acest scop ea mobilizează împotriva cauzei noastre naționale o mulțime de

grupări de forțe antiromânești și antieuropene pe diverse flancuri.

La ora actuală, de Ziua Europei 2025, Republica Moldova este în plin proces de integrare în UE și de ieșire din sfera de influență a Rusiei, din ghearele ei imperiale. Având susținerea partenerilor europeni, în primul rând a României, noi am obținut unele realizări importante, cum este independența energetică față de Rusia, care ani mulți ne-a șantajat cu resursele sale de gaze și electricitate. Susținerea financiară din partea Uniunii Europene demonstrează încrederea partenerilor UE atât în parcursul, cât și în viitorul nostru european.

Suedia investește strategic în viitorul educației STEM

În fața unei provocări educaționale tot mai presante, Guvernul Suediei a lansat o strategie națională pentru stimularea educației în domeniile științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii (STEM), vizând întreg sistemul educațional – de la învățământul preșcolar până la cercetarea postdoctorală. Adoptată ca răspuns la scăderea performanței elevilor suedezi la testările internaționale PISA 2022 – în special în ceea ce privește excelența în matematică – strategia stabilește ținte clare pentru fiecare ciclu educațional, alături de măsuri de coordonare la nivel național.

Printre obiectivele esențiale se numără creșterea proporției elevilor de 15 ani care obțin rezultate excelente la matematică în cadrul testelor PISA până la minimum 15% în anul 2033. În paralel, autoritățile vizează ca până în 2035 cel puțin un sfert dintre liceeni să urmeze programe axate pe știință și tehnologie, un segment în care numărul de înscriși a fost în scădere în ultimii ani. Strategia include și o componentă universitară ambițioasă: sporirea numărului de studenți în domeniile STEM de la 80.000 la cel puțin 90.000, până în 2035, pentru a satisface cererea din sectoarele-cheie ale economiei bazate pe cunoaștere.

Pentru implementarea coerentă a acestei politici publice, va fi creată o „delegație STEM”, însărcinată cu monitorizarea progreselor, facilitarea colaborării între instituții și promovarea domeniului în rândul tinerilor, cu o atenție specială acordată încurajării fetelor și femeilor să urmeze cariere în știință și tehnologie. Suedia mizează, astfel, pe o abordare integrată și pe termen lung, care îmbină excelența academică, incluziunea și relevanța pentru piața muncii, consolidând poziția țării ca lider în inovație și educație de calitate în spațiul european.

și ca întruchipare reală, în concret, fiind concepută – sub semnul celui Unu multiplu – ca o comunitate creștină, areopag european, federațiune, conglomerate de state unite ale Europei, model cultural.”

Perspectiva europeană a Republicii Moldova

R. Moldova de azi reprezintă în mare parte Basarabia, ocupată din trupul Principatului Românesc Moldova de către Imperiul Rus în anul 1812, apoi reocupată în 1940 și în 1944 din trupul României. Acest pământ românesc este mereu în atenția Imperiului Rus, hrăpăreț, mincinos și foarte agresiv. De-a lungul secolelor această fiară vicleană spune cuvinte frumoase, dar face fapte urâte, atât în fața lui Dumnezeu, cât și în fața oamenilor. Rusia se declară „prietină”, dar este dușmană. Se declară „eliberatoare”, dar este ocupantă. Se declară „pașnică”, dar este războinică. După ce a fost ruptă din

am fost furati. Dar știm că Rusia și rușii au făcut aici ce au vrut. Ne-au prezentat eronat în fața lumii, în fața puterilor mari și azi suntem al doilea stat românesc, în mare parte, adică până în anul 2022, dependent de Rusia, cu politică antiromânească, după voia și îndrumarea imperialiștilor de la Kremlin. Abia acum, după începerea războiului Rusiei împotriva Ucrainei în 2022, imperiul și-a scos masca de pe față și lumea a început să vadă ceea ce noi știm demult – Rusia este un monstru războinic, mincinos și cuceritor.

Republica Moldova a depus o cerere de aderare la Uniunea Europeană, împreună cu Ucraina, și a început procesul de pregătire și negociere pentru aderare, unde Țara-Mamă, România, este deja din 1 ianuarie 2007. Guvernările de la noi au fost corupte și dependente de Rusia. Iar pe timpul guvernărilor lui Plahotniuc și Filat, R. Moldova era un stat capturat,

Ziua Europei, celebrată prin competiție, dialog și spirit civic la UPSC

Cu prilejul Zilei Europei, studenții ai Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău au participat la două activități interactive menite să promoveze valorile europene într-un mod accesibil și dinamic. Evenimentele au fost organizate de Senatul Studențesc și Direcția Studenți și Servicii Sociale.

Atelierul „Europa, în 30 de minute” a creat un spațiu de dialog și colaborare, în care tinerii au explorat teme legate de identitatea europeană, istorie și cultură, prin

play și entuziasm, transformând învățarea într-o experiență plăcută și memorabilă.

Activitățile dedicate Zilei Europei au avut și un rol formativ, contribuind la dezvoltarea gândirii critice și a spiritului civic în rândul tinerilor. Prin întrebări provocatoare și momente de reflecție colectivă, participanții au înțeles mai clar rolul pe care îl joacă valorile europene în viața cotidiană și în construirea unei societăți democratice.

Evenimentele au evidențiat, totodată, potențialul Universității de a funcționa ca un spațiu al dialogului intercultural și al învățării

prin experiență. Într-o lume aflată în continuă schimbare, tinerii formați în spirit european sunt tot mai conștienți de responsabilitatea lor ca cetățeni deschiși și implicați în rezolvarea problemelor comunității.

Ambele activități au demonstrat că educația civică poate fi eficientă atunci când este combinată cu jocul, dialogul și spiritul de echipă. Studenții au fost recompensați cu premii simbolice pentru implicare activă, dar, mai presus de toate, au plecat cu un bagaj mai bogat de cunoștințe și o înțelegere mai profundă a valorilor europene.

metode participative și jocuri de echipă. Într-o atmosferă energică și deschisă, participanții au fost provocați să reflecteze asupra locului lor în Europa de astăzi.

Cel de-al doilea eveniment, un Quiz interactiv, a adus față în față trei echipe de studenți, care și-au testat cunoștințele despre geografie, instituții și simboluri ale Uniunii Europene. Competiția a fost strânsă, dar marcată de fair-

La Cimișlia elevi de la două licee au sărbătorit Ziua Europei

Elevii ai Liceelor Teoretice „Mihai Eminescu” și „Ion Creangă” din Cimișlia au sărbătorit Ziua Europei de Ziua Ușilor Deschise, eveniment organizat de Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Sud. Acțiunile s-au desfășurat în contextul Săptămânii Europene, purtând genericul „Construim viitorul european al Regiunii Sud”.

În cadrul activităților, tinerii au luat cunoștință de impactul pe care suportul Uniunii Europene îl are asupra dezvoltării Regiunii Sud. Astfel, programul a inclus un joc interactiv de cunoaștere, elevii fiind provocați să răspundă la întrebări despre formarea UE și parcursul european al țării noastre. De asemenea, participanții

au vizionat două spoturi video ce au ilustrat transformările concrete realizate în regiune prin finanțare europeană.

După care reprezentanții ai ADR Sud au scos în evidență realizările obținute cu aportul financiar al Uniunii Europene și al statelor membre ale comunității. Vom menționa doar cele mai importante rezultate: renovarea a două licee prin măsuri de eficiență energetică, în beneficiul a peste 836 de elevi; investiții de 382,99 milioane lei în proiecte de infrastructură; opt proiecte soft și diverse măsuri pentru creșterea capacităților instituționale finanțate.

Peste 200 de elevi au participat la finala concursului național EuroQuiz 2025

Palatul Republicii a găzduit finala concursului național EuroQuiz 2025, care a reunit peste 200 de elevi din toate regiunile Republicii Moldova. În competiție au intrat 46 de echipe finaliste – câte una din fiecare raion al țării și cinci echipe din municipiul Chișinău – selectate în urma etapei regionale, la care au participat circa 2500 de liceeni.

Evenimentul a oferit elevilor oportunitatea de a-și testa cunoștințele despre Uniunea Europeană, valorile democratice și procesul de integrare europeană al Republicii Moldova. Fiecare echipă a fost formată din cinci membri și coordonată de un profesor.

Finala a avut loc în prezența autorităților centrale, inclusiv a președintei Republicii Moldova, care a înmănat trofeul pentru Marele Premiu. Participarea tinerilor la acest concurs a fost apreciată ca un semnal al implicării lor active în dialogul despre viitorul european al țării.

Organizat de Ministerul Educației și Cercetării, în parteneriat cu Biroul pentru Integrare Europeană, Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova, Agenția Națională pentru Tineret

și Asociația de Jocuri Intellectuale, concursul a urmărit promovarea educației civice și europene în rândul liceenilor.

Câștigătorii ediției vor efectua o vizită educațională la instituțiile europene din Bruxelles, iar toți cei 205 elevi finaliști vor participa la o tabără de vară în România. Profesorii coordonatori au fost recompensați cu diplome, jocuri educative și vouchere pentru carte, în semn de apreciere pentru implicarea lor.

МЕЖПРЕДМЕТНЫЕ СВЯЗИ В ИЗУЧЕНИИ ГЕОГРАФИИ КАК ЭЛЕМЕНТ УЛУЧШАЮЩИЙ ФОРМИРОВАНИЕ КОМПЕТЕНЦИЙ У УЧАЩИХСЯ И ИХ ПРАКТИЧЕСКОЕ ПРИМЕНЕНИЕ

Межпредметные связи в обучении отражают тенденции интеграции науки и практики: Межпредметные связи составляют необходимое условие организации учебно-воспитательного процесса как целенаправленной системы; развитие умственных способностей, мыслительной активности, познавательных интересов, самостоятельных суждений, убеждений и мировоззренческих взглядов.

ГЕОГРАФИЯ И БИОЛОГИЯ.

VI-й и VII-й классы (Тема: Природные зоны различных материков)

X-й класс (Тема: Биосфера. Среды обитания на Земле)

Единицы компетенций:

Характеристика региональной географической реальности на основе анализа статистических, графических и картографических материалов (VII-й класс, ЕК 2.3.);

Характеристика природных компонентов Земли с использованием тематических, статистических, графических и картографических средств (X-й класс, ЕК 2.2.);

Изучение взаимосвязей между компонентами природной среды на основе межпредметных связей (X-й класс, ЕК 4.1.).

ЗАДАНИЯ ПО ОПРЕДЕЛЕНИЮ ПРОЦЕССА АДАПТАЦИИ ЖИВЫХ ОРГАНИЗМОВ К СПЕЦИФИКЕ СРЕДЫ ИХ ОБИТАНИЯ И ЗАДАНИЕ ПО КОМПЛЕКСНОМУ ОПИСАНИЮ ПРИРОДНОЙ СРЕДЫ:

Задание 1: Сделайте комплексный анализ географической зоны хвойных лесов, используя атлас VI-VII кл., указав: а) один регион расположения; б) одну особенность климата; в) одну особенность поверхностных вод; г) одну особенность почв данной среды; д) три примера животных данной среды и один вид их адаптации; е) три примера растений данной среды и один вид их адаптации; ж) вид хозяйственной деятельности характерный для данной среды.

ГЕОГРАФИЯ И ИСТОРИЯ

XI-й класс (Темы: Изменения на политической карте мира)

Единицы компетенций:

Исследование социально-экономических компонентов окружающей среды на основе межпредметных связей (XI класс, ЕК 4.1.);

Оценка культурного разнообразия мирового географического наследия (XI класс, ЕК 5.1.).

ЗАДАНИЯ ПО ОПРЕДЕЛЕНИЮ ИЗМЕНЕНИЙ НА ПОЛИТИЧЕСКОЙ КАРТЕ МИРА, ПО КЛАССИФИКАЦИИ ОЦЕНКИ СТРУКТУРЫ НАСЕЛЕНИЯ МИРА:

Задание 1: Определите по три качественных и по три количественных изменения на политической карте мира в Новейшее время, используя географический атлас XI-го класса.

Задание 2: Определите современную расовую структуру населения Европы. Сравните её с расовой структурой Северной и Южной Америк. Объясните причины сложной расовой структуры населения обеих Америк. Задания выполняйте опираясь на картографический материал школьного атласа XI-го класса и дополнительные источники информации.

ГЕОГРАФИЯ И ФИЗИКА

X-й класс (Темы: Вода в атмосфере, влажность воздуха, атмосферные осадки)

Единицы компетенций:

Характеристика природных компонентов Земли с использованием тематических, статистических, графических и картографических средств (X-й класс, ЕК 2.2.);

Изучение взаимосвязей между компонентами природной среды на основе межпредметных связей (X-й класс, ЕК 4.1.).

Igor DEMIANIC,
profesor de geografie,
Liceul Teoretic
„Alecu Russo”, mun. Chişinău

ЗАДАНИЯ ПО ОПРЕДЕЛЕНИЮ ИЗМЕНЕНИЙ ТЕМПЕРАТУРЫ С ВЫСОТОЙ. ЗАДАНИЯ ПО ВЫЯВЛЕНИЮ ИЗМЕНЕНИЙ АГРЕГАТНЫХ СОСТОЯНИЙ ВОДЫ В ВЫПАДАЮЩИХ ОСАДКАХ И ДР.

Задание 1: Определите температуру воздуха на вершине Карпатских гор, если известно что в городе Бухарест (высота над уровнем моря 70 м) +16,5°C, используя атлас VI-VII кл.

Задание 2: Выявите тип осадков, выпадающих на поверхность, если известно что у поверхности земли температура выше нуля, но не более 5 °C, а на высоте 500 м температура отрицательная. Аргументируйте ответ.

ГЕОГРАФИЯ И МАТЕМАТИКА

X-й класс (Тема: Картографическое изображение земной поверхности)

Единицы компетенций:

Характеристика природных компонентов Земли с использованием тематических, статистических, графических и картографических средств (X-й класс, ЕК 2.2.);

Изучение взаимосвязей между компонентами природной среды на основе межпредметных связей (X-й класс, ЕК 4.1.).

ЗАДАНИЯ НА ОПРЕДЕЛЕНИЕ ГЕОГРАФИЧЕСКИХ КООРДИНАТ И РАССТОЯНИЙ:

Задание 1: Определить координаты городов Токио, Пекин, Джакарта, Стамбул, используя физическую карту Азии (географический атлас VI-VII кл., стр 42-43).

Задание 2: Определить расстояние между городами Токио и Джакарта, Пекин и Стамбул используя физическую карту Азии (географический атлас VI-VII кл., стр 42-43).

Задание 3: Рассчитать протяжённость Азии по меридиану 100° в. д. используя физическую карту Азии (географический атлас VI-VII кл., стр 42-43).

ГЕОГРАФИЯ И ЛИТЕРАТУРА

VIII-й класс (Тема: Характеристика времён года)

XII-й класс (Темы: Деграция различных сред и геосфер, глобальные проблемы человечества (структурированные и неструктурированные эссе))

Единицы компетенций:

Объяснение национальной географической реальности путём установления межпредметных связей (VIII-й класс, ЕК 4.1.);

Оценка географической реальности современного мира посредством установления межпредметных связей (XII класс, ЕК 4.1.);

Объяснение разнообразия природы национального уровня в сравнении с региональным (VIII-й класс, ЕК 5.1.);

Оценка природного и культурного наследия в перспективе устойчивого развития (XII-й класс, ЕК 5.1.).

ЗАДАНИЯ ПО ОПИСАНИЮ СЕЗОНОВ ГОДА. ЗАДАНИЕ ПО РАЗРАБОТКЕ ГЕОГРАФИЧЕСКИХ ЭССЕ ПО ПРОБЛЕМНЫМ СИТУАЦИЯМ.

Задание 1: Описать один из сезонов года в Республике Молдова по предложенному алгоритму, используя информацию из учебника (VIII кл., стр 42-46): а) указать название сезона года; б) указать длительность сезона года в сутках; в) определить преобладающие сезонные температуры, максимальные и минимальные температуры воздуха; г) описать характерные для сезона экстремальные явления; д) определить виды сельскохозяйственной деятельности человека в течение данного сезона.

Задание 2: Продемонстрируйте роль земной коры в географической оболочке, использовав

указанный алгоритм: а) Объясните в чем состоит прямое и косвенное влияние земной коры на компоненты географической оболочки; б) укажите один пример, доказывающий роль земной коры для тропосферы, аргументируйте ответ; в) укажите один пример, доказывающий роль земной коры для гидросферы, аргументируйте ответ; г) Укажите один пример, доказывающий роль земной коры для человеческого общества, аргументируйте ответ.

Заключение

Исходя из вышеописанного, межпредметность – это современный принцип обучения, который влияет на отбор и структуру учебного материала целого ряда предметов, усиливая системность знаний учащихся, активизирует методы обучения, ориентирует на применение комплексных форм организации обучения, обеспечивая единство учебно-воспитательного процесса и компетентностный подход в обучении.

Значимость межпредметных связей можно представить на конкретном примере:

Учащиеся XI-го класса лицея «Алеку Руссо» мун. Кишинэу, участвовали в молдо-американском саммите «Conectați prin știință» и конкурсе «Verde pentru viitor», где работая в двух группах представляли проекты по экологии, один из них в качестве прототипа экспериментального прибора, должен способствовать снижению потребления электричества, что связывает географию с физикой (группа 1: Пырлицан Андрей, Поливанов Максим, Поляков Артем, Поперечный Тимур), второй проект описывал экологические проблемы на региональном и местном уровне, в школьной среде и выявлял уже применяемые решения в сфере реализации Целей Устойчивого Развития ООН на уровне Молдовы и их перспективы (группа 2: Сербинова Ксения, Белая Арина, Площанский Милан, Гарштя Вячеслав), что демонстрирует взаимодействие географии и биологии.

STEM și STEAM în matematică, la Căinari

Liceul Teoretic „Alexei Mateevici” din Căinari a găzduit pe data de 8 mai 2025 un seminar metodico-practic dedicat cadrelor didactice de matematică din raion, având ca temă valorificarea activităților STEM/STEAM în procesul educațional. Evenimentul a urmărit dezvoltarea competențelor profesorilor, prin oferirea de resurse și metode moderne de predare, menite să stimuleze o abordare interdisciplinară la lecțiile de matematică.

Participanții au avut ocazia să observe aplicabilitatea conținuturilor matematice în contexte reale, prin interme-

diul lecțiilor publice susținute de profesorii instituției gazdă. Activitățile desfășurate au ilustrat modul în care matematica se interpenetrează cu tehnologia, științele, ingineria și arta, contribuind la formarea unor competențe esențiale pentru elevii de azi.

În cadrul seminarului au fost împărtășite bune practici privind utilizarea platformelor digitale, a experimentelor interactive și a metodelor vizuale în procesul de predare. Profesorii au reflectat asupra nevoii de adaptare la cerințele unei educații moderne, bazate pe colaborare, gândi-

re critică și învățare aplicativă. Evenimentul s-a încheiat cu o activitate extracurriculară interactivă, în cadrul căreia elevii

au fost implicați într-un joc de tip concurs, consolidând astfel legătura dintre învățare și experiența practică.

Copii bine informați, părinți liniștiți

„Am ajuns acasă cu brio!”, acesta este mesajul participanților la Jocul educațional „În drum spre casă” de la Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu” (CAIME), fiind vorba de elevii clasei a IV-a „C” de la Școala Primară „Spiridon Vangheli”, discipoli ai doamnei Rodica Plamadeala. Încetșor, urmând instrucțiunile, s-a reușit să se parcurgă traseul jocului timp de 8 sesiuni, fiecare a câte 45 de minute.

Jocul educațional „În drum spre casă” a fost oferit bibliotecii de Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, în urma unei instruirii realizate cu acest scop. Jocul constă dintr-o tablă cu un traseu ce conține impedimente diverse, acestea fiind menționate în culorile verde, roșu, galben, oranj și albastru. În funcție de culoarea la care se oprea zarul, copilul extrăgea cartea respectivă, de pe care bibliotecarul le citea co-

piilor întrebarea provocatoare, de exemplu: Ai găsit un foc de artificii nefolosit, ce vei face în acest caz?; De ce este interzisă vânzarea de țigări copiilor?; Un copil mai mare vrea să îți ia bani, ce vei face?; Un câine mare aleargă spre tine, ce vei face?; Ce ajutor poți să ceri de la un polițist?; Ce faci dacă îți curge sânge din nas? (per total 55 de cartonașe).

„În drumul spre casă”, copiii se pot ciocni cu diverse situații care reprezintă un anumit risc pentru ei. Iar pentru a preveni aceste pericole i-am provocat, prin intermediul jocului să găsească

cât mai multe situații și răspunsuri la întrebările provocatoare. Primii răspundeau copiii din grupul închis, format obligatoriu din 6 participanți, în timp ce cei din grupul deschis ascultau atenți. Apoi cei din grupul deschis com-

pletau răspunsurile (ieșirile din situații).

În cadrul acestor sesiuni, s-a recurs la diverse forme interactive: discuții, înscenări de diferite situații, vizionare de filmulețe, prezentări de documente, prezentări Power Point („Siguranța pe internet”, majoritatea copiilor fiind cu telefoane conectate la rețele sociale), jocuri de rol. De menționat sunt mulțumirile din partea părinților, care acum sunt mult mai liniștiți, știind că copiii lor au trecut un astfel de traseu cu o mulțime de impedimente.

Iată unele din reacțiile părinților:

„Într-adevăr e bine-venit să formulăm și să transmitem mesaje clare și veridice despre potențialele situații de risc și acțiunile ce vor fi întreprinse de copiii pentru a se proteja atunci când rămân singuri acasă, la școală, în stradă și în orice alte împrejurări.” (Lidia Bocla);

„Este un joc interesant și util pentru copii. Suntem recunoscători doamnei învățătoare și bibliotecarilor pentru grija ce o au față de elevi!” (Lucreția Repeșco); „Este esențial ca elevii să fie conștienți de siguranța lor în drumul de la școală acasă. Este foarte bine că doamna Rodica Plamadeala s-a implicat atât de mult și a asigurat participarea elevilor la bibliotecă în cadrul acestui joc. Mulțumesc frumos.” (Svetlana Ciocoi-Bistrica).

Prin asemenea activități se sporește interesul elevilor față de lectură, căci fiind prezenți la sesiunile de instruire, ei numai decît apelau și la împrumutul documentelor la domiciliu. Centrul Academic Internațional Mihai „Eminescu” este în așteptarea următorilor doritori de a se aventura în Jocul educațional „În drum spre casă”.

Natalia CORGHENCEA,
șef serviciu CAIME

Imaginea lui Mihai Eminescu în Chișinău

„Simbolurile eminesciene vizualizează cosmicizarea cuvântului”, relevă Victoria Fonari în cartea „Mitologie”. Acest articol este realizat în cadrul conferinței „Creația eminesciană racordată la rigorile interdisciplinare și transdisciplinare”, Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”.

În Chișinău, imaginea lui Mihai Eminescu este una omniprezentă și profund simbolică, reflectând respectul pentru cel mai mare poet român și rolul său esențial în cultura națională. Poetul este cinstit nu doar prin creația sa literară, ci și prin multiple manifestări culturale, monumente și instituții care îi poartă numele, reflectând respectul și recunoașterea valorii sale în conștiința colectivă a comunității.

Un reper cultural de excepție al artei teatrale românești în Republica Moldova este Teatrul Național „Mihai Eminescu” situat în centrul Chișinăului, fiind o instituție cu o arhitectură impunătoare și o istorie bogată. Teatrul care poartă din 1988 numele poetului, a fost înființat oficial la 6 octombrie 1921, fiind primul teatru stabil de expresie română din Basarabia, rezultat al eforturilor unui grup de intelectuali și oameni politici preocupați de promovarea culturii naționale, printre care Sergiu T. Niță, Ștefan Ciobanu și scriitorii Nicolae N. Beldiceanu și Leon Donici. Activitatea teatrului continuă să promoveze valorile culturale românești prin spectacole diverse, care reflectă identitatea națională și spiritul eminescian.

Imaginea lui Mihai Eminescu este consolidată și prin prezența unor monumente reprezentative. Unul dintre cele mai importante este bustul lui Eminescu, amplasat

Cornelia MARDARE,
masterandă la Facultatea
de Litere, USM

în Grădina Publică „Ștefan cel Mare și Sfânt”, în mijlocul unui complex sculptural dedicat celor mai mari poeți și scriitori din literatura română. Bustul a fost realizat în anul 1957 de sculptorul Lazăr Dubinovschi, fiind confecționat din granit roșu. Pe lângă acesta, în Chișinău se mai regăsește o sculptură artistică, semnată de Tudor Cataraga, în scuarul Teatrului Național „Mihai Eminescu”, care aduce un omagiu expresiv personalității poetului.

De asemenea, în centrul Chișinăului se regăsește strada „Mihai Eminescu”, care se întinde pe aproximativ 1500 de metri, intersectând 10 artere importante, inclusiv strada „Veronica Micle”, și terminându-se la intersecția cu strada „Alexandru cel Bun”. Această arteră urbană nu este o simplă cale de circulație, ci un spațiu încărcat de simbolism cultural, care leagă numele unor personalități literare și istorice fundamentale pentru identitatea națională.

Un proiect artistic contemporan propus de designerul Igor Uduslivi, cunoscut pentru mini-monumentul „Micul Prinț” din parcul Valea Morilor, prevede realizarea unei

sculpturi reprezentând două mâini care se ating – a Veronicăi Micle și a lui Mihai Eminescu. Această lucrare, concepută ca un mic monument delicat din bronz, simbolizează legătura profundă dintre cei doi mari artiști și ar urma să fie amplasată pe o clădire din Chișinău, adăugând astfel o nouă dimensiune simbolică spațiului urban.

Un alt element esențial în valorificarea operei și imaginii lui Mihai Eminescu în Chișinău este Institutul Cultural Român ce poartă numele poetului. Înființat în 2010, s-a impus ca unul dintre cei mai valoroși operatori culturali din regiune, dedicat susținerii și promovării patrimoniului cultural comun românesc. Prin organizarea anuală a sute de evenimente – expoziții, lansări de carte, festivaluri, conferințe și manifestări artistice –, institutul contribuie semnificativ la consolidarea identității culturale și la întărirea legăturilor dintre România și Republica Moldova.

Printre proiectele de succes se numără „Poduri de carte”, „Zilele Filmului Românesc”, „Festivalul FESTIS” și „Muzică românească pe ambele maluri ale Prutului”, inițiative care creează punți culturale solide și facilitează dialogul intercultural. Prezența lui Mihai Eminescu în Chișinău depășește simpla comemorare. Este o prezență vie, integrată în spațiul urban și cultural, care inspiră și unește comunitatea. Prin monumente, instituții, toponimie și evenimente culturale, municipiul Chișinău valorifică în mod autentic și complex moștenirea eminesciană, păstrând vie flacăra identității naționale și promovând cultura română în inima Republicii Moldova.

ATENȚIE! CONCURS!

Instituția Publică Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” anunță concurs pentru ocuparea funcțiilor de Director adjunct (3 unități).

La concurs pot participa cetățeni ai Republicii Moldova, cu studii superioare pedagogice, care au desfășurat o activitate în domeniu pe parcursul ultimilor 3 ani, cunosc limba de stat, sunt apți (din punct de vedere medical: fizic și neuropsihic) pentru exercitarea funcției, nu au antecedente penale și nu au fost concediați în ultimii 5 ani pe baza art.86, alin. (1). Lit. 1), m) și n) din Codul Muncii.

Pachetul de acte a candidatului pentru ocuparea funcției de director adjunct poate fi depus personal sau prin reprezentant, la sediul instituției, prin poștă sau prin e-mail, în termen de 30 de zile din ziua publicării anunțului: cererea de participare la concurs (conform modelului anexat la Regulament); copia actului de identitate; copia actului de stu-

dii; copia actului de confirmare a gradului didactic/managerial sau a titlului științific; Curriculumul Vitae perfectat după modelul Europass; certificat medical din care rezultă că persoana este aptă pentru executarea funcției; cazier juridic sau declarația respectivă pe propria răspundere; certificat ce confirmă stagiul de muncă; lista actelor depuse, cu numărarea fiecărei file (se pot anexa și alte documente considerate relevante, inclusiv recomandări, copii ale actelor care atestă formarea continuă, performanțele profesionale și manageriale demonstrate în cadrul concursurilor locale/naționale/internaționale, publicațiile didactice și științifice, statutul de expert/evaluator național/internațional ș.a.).

Destinațiile pentru depunerea actelor: sediul IP LT „Mihai Eminescu”, or. Cimișlia, adresa poștală MD 4101, gmail: mihaie-minescu1969@gmail.com

Telefon de contact: 0(241)23187.

CONCURS!

IPLT „Pan Halippa”, str. Independenței, 1, municipiul Edineț, anunță concurs pentru ocuparea funcțiilor vacante de:

**director adjunct pentru instruire - 1 unitate, IP LT „Pan Halippa”;
director adjunct - 0,5 unități, IP LT „Pan Halippa”, filiala Rotunda;
director adjunct - 0,5 unități, IP LT „Pan Halippa”, filiala Volodeni;
director adjunct - 0,5 unități, IP LT „Pan Halippa”, filiala Brânzeni.**

Informațiile cu privire la condițiile de participare la concurs pot fi accesate pe pagina web https://www.facebook.com/groups/1226412370702815?locale=ro_RO

Telefon de contact 0246-22754.

Univers Pedagogic *pro*

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: universs2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 1822.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ȘEF	► Oxana Parașciuc
REDACTOR PRINCIPAL	► Iulian Bogatu
REPORTER	► Silvia Țurcan
CORECTOR	► Elvira Țăganaș-Pânte
MACHETATOR	► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate.
Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>